

INDUSTRI PARK NYTT

INFORMASJONSAVIS FOR MO INDUSTRI PARK

NR1 - 2020

Tre arbeidere raker slaggen av ausa, som er full av flytende stål. 1955.

INDUSTRIEVENTYRET STARTER

65 år er gått siden oppstarten av A/S Norsk Jernverk, som la grunnlaget for det som etterhvert ble til Mo Industripark. Les mer i vår nye tilbakeblikk-spalte.

SIDE 20/21

- 4-5** Ny leietaker i Gulbygget
- 6-7** Suksess med Imtas-skolen
- 8-9** Gassklokka under lupen
- 10-11** Rekordlav svevestøvkonsentrasjon
- 16-17** Karrieredagen trakk fulle hus

CIRCLE K
MO I RANA

SpareBank
NORD-NORGE

serit **O°**
Smart IT. God jobbdag.

TESS
TEKNISK FAGHANDEL
TESS Mo Industripark - Tlf. 75 12 67 50

MO FJERNVARME
leverandør av miljøvennlig varme

ID REKLAME

Frost Kraftentreprenør

Informasjonsavisen for Mo Industripark har byttet navn fra Gule Sider til IndustriparkNytt! Avisen kommer også i nytt utseende. Ris, ros og tips kan sendes til tonje.nermark@mip.no.

INFORMASJONSAVIS FOR DISSE BEDRIFTENE:

AGA Kantinedrift og Catering AS, AVANTI engineering AS, Celsa Armeringsstål AS, Ferroglobe Mangan Norge AS, Elkem Rana AS, Harsco Environmental, Helse & Sikkerhet SA, Industriprosjekt AS, Inventum RTD AS, Braathe Gruppen, KIS Nord AS, avd. Mo, Kunnskapsparken Helgeland AS, Miljøteknikk Terrateam AS, Miras Solution AS, Mo Fjernvarme AS, Mo Industripark AS, Mo Industritransport AS, MOMEK Group AS, MoTest AS, Norsk Ildfast Gjenvinning Drift AS, PricewaterhouseCoopers AS, Rana Gruber AS, Rana Industriterminal AS, Rana Utviklingsselskap AS, Ranfjord Fiskeprodukter AS, Relacom AS, Siemens AS, Industry Solution Division, SINTEF Norab AS, SMA Mineral AS, TESS Rana AS, T. T. Kran og industrielt vedlikehold AS, ID Reklame, Østbø Rana AS

I REDAKSJONEN MIP INFO:

Ansv. utgiver: Arve Ulriksen, Jan Gabor og Tonje Nermark
Tekst, foto og design: MIP Info Trykk: ID Reklame
Tips til Gule Sider kan sendes til: tonje.nermark@mip.no

Mens vi staker ut den nye kursen fremover for eksisterende og ny industri, må vi også ha med oss historien.

HISTORIEN GJENTAR SEG

Kalenderen viser 2020, noe som betyr at vi i år markerer at det er 65 år siden oppstarten av A/S Norsk Jernverk. Mange spådde denne industrietableringen nord og ned da man skulle etablere industri i et område hvor primærnæringene dominerte og befolkningen i stort var uten industrierfaring. Men profetiene skulle heldigvis slå feil.

Mye av dagens industri i Mo Industripark drives videre på tuftene til det gamle jernverket, og en del av bygningsmassen i parken i dag er et vitnesbyrd om nettopp dette. Men hva som produseres og ikke minst teknologien inni byggene har tatt sjumilssteg siden oppstarten på tomte midt på 50-tallet. Da den statlige driften i det som skulle bli til Mo Industripark opphørte i 1989, startet omstillingen av Ranasamfunnet for alvor. En by med pågangsmot, jernvilje og krum rygg skulle vise muskler i tiårene som fulgte og reise seg fra asken til det statlige jernverket.

I dag blir Mo Industripark av mange omtalt som den mest vellykkede omstillingshistorien vi har i Norge, senest av daværende næringsminister Torbjørn Røe Isaksen tidlig i januar i år. Og vi både kan og bør klappe oss selv stolt på ryggen for at Mo Industripark er en av de største i landet og for at næringslivet i Rana i dag har mange flere ben å stå på enn noen gang i historien tidligere, og mer skal det bli.

Industrien vår er blant den grønneste i verden, og vi forsyner globale markeder med industriprodukter som kan skilte med et miljøfotavtrykk som er mye lavere enn det internasjonale snittet. Men vi må fortsatt bli bedre, og her jobbes det godt med forskning og utvikling for å oppnå dette.

Men mens vi staker ut den nye kursen fremover for eksisterende og ny industri, i et globalt handelsklima som påvirkes av plutselige kursendringer i den politiske sfæren, må vi også ha med oss historien. Det er den vi må lære av for å gjøre det enda bedre neste gang.

Historien gjentar seg, første gang som tragedie, andre gang som farse, sa Karl Marx. Vi må med andre ord bli enda bedre til å dele de gode historiene om teknologiske gjennombrudd og industrielle nyvinninger våre bedrifter lykkes med og dermed drar hele sin sektor i en grønnere

og mer fremtidsrettet retning, for å sikre at forståelsen for betydningen av industri er god og rekrutteringen likeså.

Norsk Jernverk i Rana har vært et viktig kapittel i vår nasjonale industrihistorie som ikke ville vært mulig uten en enorm flyttestrøm til området fra blant annet omkringliggende bygder og øyer. Dette må vi ikke glemme, samtidig som at vi på Helgeland sammen må ha en ambisjon om å skrive oss inn i historiebøkene for det 21. århundret som en av landets mest verdiskapende regioner.

På 50-tallet hadde vi en stor attraksjonskraft grunnet mulighetene for jobb og et godt og ikke minst moderne liv med både innlagt strøm og avløp som datidens luksus. I dag er Helgeland velsignet med et arbeidsmarked som kanskje er det bredeste i Norge med mange jobbmuligheter i både det offentlige og i næringslivet om du vil bo på kyst eller innland. Vi har også sterke lokalsamfunn med alle mulige fasiliteter, som vil bli enda sterkere om vi fremsnakker naboen.

Vi har allerede erfart flere tiår med opprivende lokaliseringsdebatter på Helgeland. Dette har vært en ren tragedie. Hvis vi ikke snur denne utviklingen nå, og kommer bort fra ryggmargsrefleksen med å snakke ned initiativer, aktiviteter og folk i våre nabokommuner, blir vi også en farse for omverdenen.

Jeg har mer lyst til å sette min lit til ordtaket om at tiden leger alle sår enn at historien gjentar seg. Hvor mye tid Helgeland vil trenge for å reise seg fra «lokaliseringsasken» er uvisst. Men det som er sikkert er at vi skaper en motpol til attraktivitet om ikke vi på ytre, midtre, indre, nordre, søndre Helgeland greier å reise oss sammen, slik at vi kan skape en ny flyttestrøm til hele regionen lik den vi så for over et halvt århundre siden.

- JAG TYCKER LOKALET ÄR JÄTTEBRA!

Daglig leder i Documed AS, svenske Peter Östbergh, er meget godt fornøyd med de nye lokalene i Gulbygget de nylig har flyttet inn i, som ligger rett utenfor porten til industriparken.

For de som er på utkikk etter ny kontorplass er det ledig ved siden av Documed AS.

– Lokalene er utstyrt med alt et kontorlandskap trenger og det er plass til flere leietakere, forteller eiendomssjef i MIP Eiendom, Arne Westgård.

SIKRE LOKALER

Til daglig driver Documed AS transkribering av medisinske notater og andre juridiske dokumenter. Det betyr at deres kontorlokaler må opprettholde et visst sikkerhetsnivå.

– For at vi skal ha autorisasjon til å levere de tjenestene vi gjør, stilles det krav til å ha blant annet en sikkerhetsdør. Det har vi selvfølgelig fått her i Gulbygget, så alt er tilrettelagt for optimale arbeidsforhold, forteller Peter Östbergh.

Han snakker varmt om prosessen fra letingen etter nye lokaler til endelig å flytte inn i Gulbygget.

– MIP eiendom har vært meget profesjonelle fra første sekund. Da vi var på utkikk etter nye lokaler tok Arne meg med på en tur i bygget og senere presenterte arbeidstegninger til våre nye kontorer. Nå står lokalet endelig ferdig og det er deilig å flytte inn til en moderne arbeidsplass, smiler svensken.

Alt er tilrettelagt for optimale arbeidsforhold.

PLASS TIL FLERE

Prosjektlederne bak Documed AS sin nye arbeidsplass er også tilfreds med prosessen og håper flere ønsker å ta i bruk de ledige kontorene som nå står ferdig.

– Lokalene er veldig presentable ettersom de er lyse og har en frisk fargetone. I tillegg er det meget sentralt i forhold til industriparken og så er det gode parkeringsmuligheter. Per nå står 15 kontorer ledige som også inkluderer felles møterom og lunsjrom, forteller driftstekniker Tor Åge Haugum.

En vesentlig del av arbeidet til MIP Eiendom er videreutvikling av eksisterende arealer og bygninger, samt å utvikle nye industri- og næringsarealer.

– Vi har gjort en totalrenovering av lokalene og mener resultatet ble veldig bra. Syretesten er naturligvis at Documed er fornøyd, og at resten av kontorene fylles med aktivitet. De som er på utkikk etter kontorer må gjerne ta kontakt – også for en helt uforpliktende visning, sier Westgård.

FORNØYDE ANSATTE

De ansatte i Documed AS er også tilfreds med det nye kontorlandskapet.

– Det ser veldig bra ut her i Gulbygget. Det var ikke nyoppusset der vi flyttet fra, så det er deilig å komme inn i «freshe» arbeidslokaler. Vi hadde kanskje litt for store lokaler før, så det er fint at lokalene er komprimert og skreddersydd for oss. En annen ting jeg vil trekke frem er at det bedre parkeringsmuligheter her, avslutter Ailin Belinda Olsen.

Både Arne Westgård (t.v.) i MIP Eiendom og Peter Östbergh i Documed AS er godt fornøyd med innflyttnen.

Fra de nye lokalene til Documed AS.

De som er på utkikk etter kontorer må gjerne ta kontakt.

PÅ UTKIKK ETTER NYE LOKALER?

KONTAKTINFO

Arne Westgård
Eiendomssjef
arne.westgard@mip.no
tlf: 915 66 434

Se noen av våre ledige lokaler her:
<https://www.mip.no/lokaler/>

Jean Pedersen Haugen (t.v.), Therese Hansen Fallingen og Anders Breimo Carlsmoste har alle tatt mtas-skolen.

IMTAS-SKOLEN: KUNNSKAPSLØFT SOM ALLE TJENER PÅ

Imtas jobber stadig med kompetanseheving i selskapet for å bli enda mer konkurransedyktig. I fjor startet de «Imtas skolen» som er en kursrekke som de ansatte er med på å skreddersy.

LANGSIKTIG STRATEGI

Siden bedriften ble startet for 13 år siden har den vokst seg større for hvert år. I 2020 er Imtas fem selskaper med over 100 ansatte og omsetter for over 170 millioner i året. Nå har de tatt grep for å bli enda mer konkurransedyktige.

– For noen år siden lagde vi en strategiplan hvor fokuset lå på å forbedre kvaliteten i jobben vi gjør og på hms. Ved å løfte oss på de to områdene tror vi at vi vil bli en attraktiv

arbeidsplass å være en del av samtidig som vi styrker merkevaren. Når man hører Imtas skal man koble trivsel og kvalitet. Det gjelder for de ansatte og kunder, sier daglig leder Johannes Sandhei.

Bedriften er klar for nok et år med mange oppdrag.

– 2019 var et godt år for bedriften og vi forventer et høyt tempo i 2020. For at vi skal bli bedre er vi nødt til å investere i våre

ansatte.

ENGASJERER

Imtas skolen er i dag bare for de ansatte i bedriften. De får lov til å være med å bestemme hva kursene skal handle om.

– Vi får tilbakemelding fra de ansatte om hva slags kompetanse de ønsker mer av og tar det til oss. Vi følger også med på avvikelsedataene som forteller hvor det trengs forbedringer. Neste kurs vil sannsynlig omhandle det å lese

tegninger fordi vi ser at noen av våre ansatte har potensiale til å bli enda flinkere på dette området, forklarer Sandhei.

Siden Imtas skolen på startet opp i fjor høst har de hatt flere kurs med eksterne foredragsholdere.

– Så langt har vi hatt tre kurs hvorav de siste ble avsluttet for bare noen uker siden. Til nå har vi dekket ergonomi, HMS og skikk og bruk. Det tre veldig forskjellige typer kurs, men alle like viktig for at vi skal bli enda bedre, forteller Sandhei.

Jeg har blitt mer bevisst på hva jeg gjør og hvordan jeg utfører mine oppgaver.

Kommunikasjon er viktig når arbeidsoppgaver løses sammen.

Therese Hansen Fallingen synes Imtas-skolen er spennende.

MER BEVISST

På verkstedet til Imtas finner vi Therese Hansen Fallingen, Jean Pedersen Haugen, Simon Langmo og Anders Breimo Carlsmoste som alle har vært med på Imtas skolen.

– Imtas-skolen er spennende fordi jeg føler jeg lærer noe jeg kan bruke i arbeidet mitt. Jeg har blitt mer bevisst på hva jeg gjør og hvordan jeg utfører mine oppgaver, sier Therese.

Også innen HMS merker de positiv forskjell.

– Jeg er mer på jakt etter redskaper jeg kan bruke istedenfor å belaste kroppen unødig. Det gjør at det blir mindre slitasje på kroppen, forteller Simon.

Et annet viktig utfall av Imtas skolen er samarbeid.

– Vi har også lært hvordan vi skal styrke kommunikasjonen internt. Det gjør det lettere å løse felles problemer. Vi har blitt flinkere på å kommunisere, men jeg tror at med tiden vil vi bli enda bedre. Det vil gi resultater for alle som jobber i Imtas eller har oss som kunde, avslutter Jean.

Vi har også lært hvordan vi skal styrke kommunikasjonen internt.

OM IMTAS

- Stiftet i 2006 under navnet Industri og Maskinteknikk as. Byttet navn til Imtas i 2009.
- Består av 5 selskaper
- 100 ansatte
- Leverer tjenester innen engineering, mekanisk service, maskinering, industri-rør, ildfast, testing, fabrikasjon og bygg til kunder i og utenfor Mo Industripark
- Omsetning 150 millioner

GASSKLOKKA UNDER LUPEN

Gassklokka i Mo Industripark er for mange et kjent syn oppå haugen på industritomta. Konstruksjonen fra 50-tallet blir nå nøye kontrollert og er snart klar for mange års videre drift.

GRUNDIGE KONTROLLER

Gassklokka ble bygget under etableringen av Norsk Jernverk og ble tatt i bruk for 65 år siden for mellomlagring og trykkregulering i distribusjonsnettet for CO-gass fra råjernverket. Gjennom årenes løp har den fortsatt å ha denne oppgaven selv om råjernverket for lengst er nedlagt.

I dag er det Ferroglobe Mangan Norge som har karbonmonoksid, eller CO-gass som et bi-produkt i sin manganproduksjon, som stadig forsyner klokka med gass. CO-gassen distribueres fra klokka videre til andre bedrifter i parken, som bruker gassen som energikilde i sine prosesser.

Grunnet en lengre varslet stans på verket til Ferroglobe siden høsten 2019, har klokka vært tømt for gass og vannlåsene for vann. Dette muliggjør grundigere kontroller og enklere vedlikehold av hele konstruksjonen, spesielt innvendig. De siste to månedene har MIP Energi derfor foretatt et omfattende vedlikeholdsarbeid både i og utenfor gassklokka.

STOR OPERASJON

Gassklokka er en teleskopisk gasstank som består av tre sylindarseksjoner hvor hver seksjon har en diameter på 50 meter. Den kan bli hele 30 meter høy når den er full-lagret med karbonmonoksid, noe den også var senest høsten 2019.

– Mellom hver seksjon er det vannlås som bidrar til å holde gassklokka tett. Som forberedelse til den varslede stansen hos Ferroglobe ønsket vi å kunne opprettholde gassleveranse lengst mulig etter produksjonsstansen. Det medførte at gassklokka ble maksimalt oppfylt i god tid før stans hos Ferroglobe. Slik ble det tilrettelagt for at aktører med CO-baserte prosesser kunne gjennomføre en mest mulig sømløs overgang til alternative energikilder, forklarer avdelingsleder ved MIP Energi, Eilif Nermark.

En full gassklokke over tid avslørte imidlertid et utbedringsbehov. – Det spesielle i denne sammenhengen var at gassklokka sto full med CO-gass over en lengere periode enn normalt. Dermed ble noen mindre sprekker i vannlås eksponert på en slik måte at noe gass lekket ut på et tidspunkt i høst. Dette fikk vi imidlertid raskt kontroll

over. Hele konstruksjonen er nå kontrollert og slitesjepunkter på vannlås, styreruller og styreskinner er utbedret, forteller Nermark.

Ekstra sikkerhetstiltak ble også foretatt i forbindelse med at gassklokka for tiden er tom. – Den øverste teleskopseksjonen utsettes normalt for de største belastningene da denne under drift skal løfte de øvrige seksjonene. For å øke sikkerheten ble derfor bærekonstruksjonen i denne seksjonen forsterket med nye kraftigere stålplater, påpeker avdelingslederen.

Vi må tenke sikkerhet fra start til slutt.

SIKKERHET I FOKUS

Sist noen var inne i gassklokka var i 2016. Derfor var det nødvendig med en oppfrisking av sikkerhetsrutinene for samtlige som jobber på prosjektet.

– Vi må tenke sikkerhet fra start til slutt. Før vi gikk inn hadde vi en felles samling med alle deltakerne. De første som entret gassklokken gikk ned via et 12 meter langt rør før de tok seg innover. Senere tømte vi klokka for vann noe som gjorde det enklere å komme seg inn. Riktig verneutstyr, lyssetting og bruk av gassmåleutstyr er også selvsagt helt sentralt for alle som jobber med prosjektet, forklarer driftsingeniør i MIP Energi, Trond Olsen.

I GOD STAND

Selv om gassklokka har gjort jobben i over et halvt århundre, kan Nermark konstatere at den er i god stand.

– Som alt utstyr som er i kontinuerlig bruk, er det nødvendig med noe vedlikehold fra tid til annen. MIP Energi planlegger- og tilstreber størst mulig grad av drift og vedlikehold av sine anlegg med egne ressurser. Dette for at personell som sørger for døgntkontinuerlige driftsovervåking av anleggene også skal ha

Grundige kontroller og vedlikehold både utenfor og inni gassklokka har pågått i rundt to måneder.

tilstrekkelig detaljkunnskap til å foreta riktige beslutninger under drift, samtidig som den enkelte får mere varierte utfordringer, forteller Nermark.

Lokaliseringen i Mo Industripark kommer også godt med.

– For oppgaver som krever spesiell kompetanse benytter vi oss av tjenestetilbudet i parken, og i dette vedlikeholdsoppdraget har Momek vært en viktig støttespiller, avslutter avdelingslederen.

Den innvendige vedlikeholdsjobben på gassklokka ferdigstilles i løpet av februar.

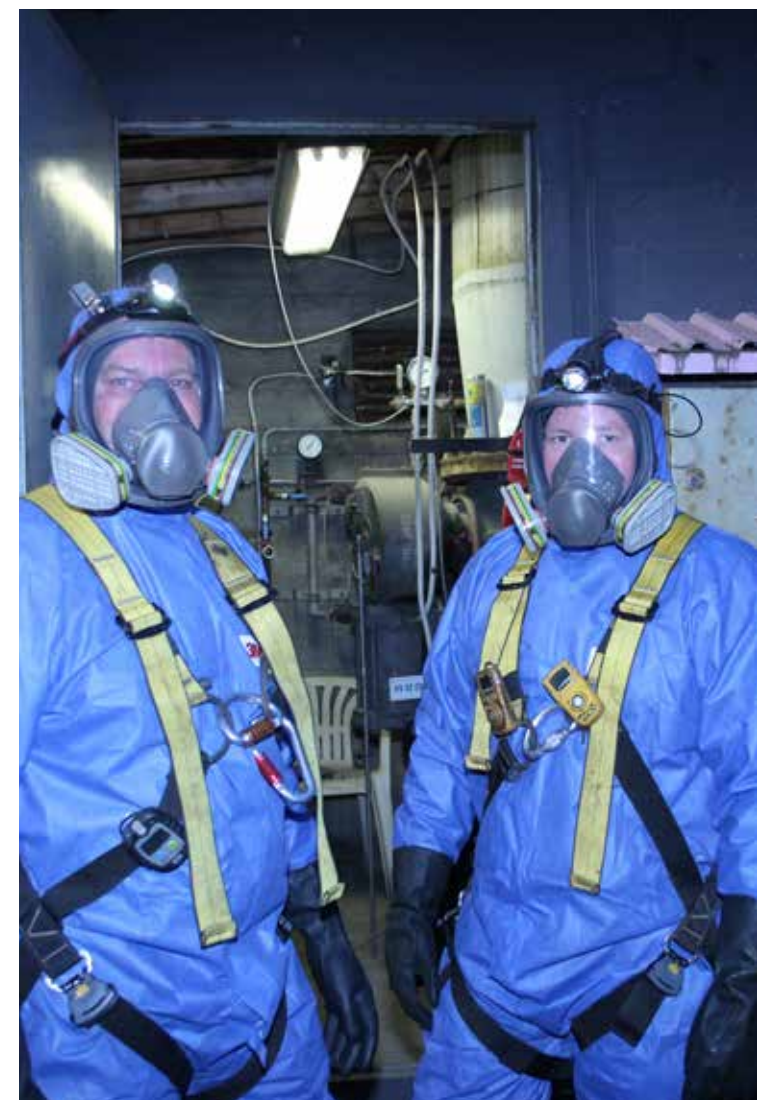
FAKTA

- MIP Energi har blant annet hovedansvaret for vann-/avløp og gassdistribusjonen i Mo Industripark.

- Det er 12 kilometer med gassrør i parken.

- MIP Energi har 3 ingeniører og 10 operatører som dekker fagområdene prosess, mekanisk, elektro og automasjon. Operatørene sørger for at driften er bemannet 24/7 hele året.

- Teleskopiske gasstanker ble oppfunnet i 1824, og det første eksemplaret ble bygget i Leeds, England.

Eget verneutstyr er nødvendig før man tar seg inn i gassklokka. André Nyjordet i MIP Energi (t.h.) og Momek er klare.

NOK ET ÅR MED REKORDLAV KONSENTRASJON AV SVEVESTØV

Gjennom hele året blir luftkvaliteten i Mo i Rana målt av SINTEF Norlab og foreløpig årsrapport for 2019 er klar. Konklusjonen er at det med unntak av i 2017 ikke har vært målt færre overskridelser av svevestøv på Mo siden luftovervåkingen startet i 2003. Årsgjennomsnittet for konsentrasjonen er også det laveste som har blitt målt siden oppstarten.

FÅ OVERSKRIDELSER

I løpet av et kalenderår er den nasjonale grensen for antall tillatte overskridelser av døgngrenseverdien på 50 µg/m³ (PM10) satt til 30 døgner. I 2019 ble det registrert 11 døgner med overskridelser. Det var en nedgang fra 14 døgner fra året før. Det som blir målt er PM10-partikler og PM2.5-partikler, som er støvpartikler med ulik størrelse.

Grovere støvfraksjoner, som gjerne synes bedre, måles ikke da disse relativt raskt faller til bakken som synlig støvnedfall. Ifølge Tone Gardsjord ved SINTEF Norlab, som måler luftkvaliteten i Rana, er det et område som bidrar til å holde tallene nede.

– Feiing av grus, sand og støv fra veibanene er et viktig tiltak for å få ned konsentrasjonen av svevestøv. Både Statens vegvesen og Rana kommune jobber med dette. I tillegg har industrien fulgt veldig bra opp de siste årene for å redusere støvbelastningen, blant annet ved å feie tomten, forteller Gardsjord.

STORE INVESTERINGER

Støv og utslipp har vært på agendaen for bedriftene i Mo Industripark over år, og flere tiltak er iverksatt for å bedre situasjonen. Skjerpede miljøkrav og utslippstillatelser fra miljødirektoratet, følges opp blant annet via selvrapportering fra bedrifter med utslippstillatelser, og overvåking av en uavhengig tredjepart som Sintef Norlab.

De senere årene har også flere av bedriftene investert i nye smelteovner og rensesystemer for utslipp til vann og luft som tar unna mye mer støv, NO_x, dioksiner, bly og kvikksølv enn tidligere. Dette vises også på innholdet i støvet som samles opp av Sintef Norlab,

hvor tallene de senere årene har vist en konsentrasjon av flere ulike metaller godt under Folkehelseinstituttets grenseverdier for luftkvalitet.

SAMARBEIDER OM FEIING

Et samarbeid om et omfattende feieprogram på industritomta bidrar også til redusert spredning av støv fra industrien. Blant bedriftene som er med på å finansiere programmet er Mo Industripark AS, Celsa Armeringsstål, Elkem Rana, Ferroglobe Mangan Norway, Øijord & Aanes Entreprenørforretning og Harsco Environmental. Anleggsservice sine 3 feiebiler leverte drøyt 3500 timer feiing i 2019 på fellesveinettet i industriparken. Feiing på industribedriftenes områder kommer i tillegg.

Feiing er et viktig tiltak for å få ned konsentrasjonen av svevestøv.

Asfaltering av områder som tidligere var grus, beplantning og bruk av knust og sikket stein i stedet for sand som strømmasser, er sammen med feiingen noen av mest virkningsfulle tiltakene som er gjennomført i industriparken. Sent i 2019 ble for eksempel det nye området på 70 mål ved Rana Industriterminal asfaltert for å forhindre støvflukt.

Seniorrådgiver i SINTEF Norlab, Tone Gardsjord, kan konstatere rekordlavt antall døgnoverskridelser og svevestøvkonsentrasjon for 2019.

APRIL UTPEKER SEG

I 2019 skjedde 10 av 11 overskridelser i april. Det er dermed den måned i året der overskridelsene skjer hyppigst.

– Gjennom vinteren blir det strødd mye på veiene. Noe av strøsa som blir liggende i veibanen males opp ytterligere til støv av biler som passerer. I tillegg har vi selvfølgelig støv som kommer fra industriaktiviteter. Som et resultat av det blir sand og støv deponert i veibanene og veikantene og blir liggende under snøen. Når snøen og isen smelter kommer sanden og støvet fram igjen, og virvles opp av biler som passerer. Dette skjer som regel i april. I tillegg er april ofte en tørr måned med lite nedbør, noe som også bidrar til høy konsentrasjon av svevestøv i luften, forklarer Gardsjord.

ALLE KAN GJØRE NOE

For å redusere antall dager med overskridelser ytterligere i 2020, kan enkle grep hjelpe.

– Piggdekk er en kjent synder med tanke på utvikling av veistøv, dette kjenner man til fra andre byer som har mindre industriaktivitet enn det Rana har. Det ville nok vært bra om vi kunne få ned piggdekkandelen i Rana. Jeg har forståelse for at mange fremdeles ønsker å bruke piggdekk pga vinterforholdene her i Rana, men det er mange gode piggfrie dekk på markedet og noe man kan vurdere, påpeker Gardsjord.

NOEN UTFORDRINGER

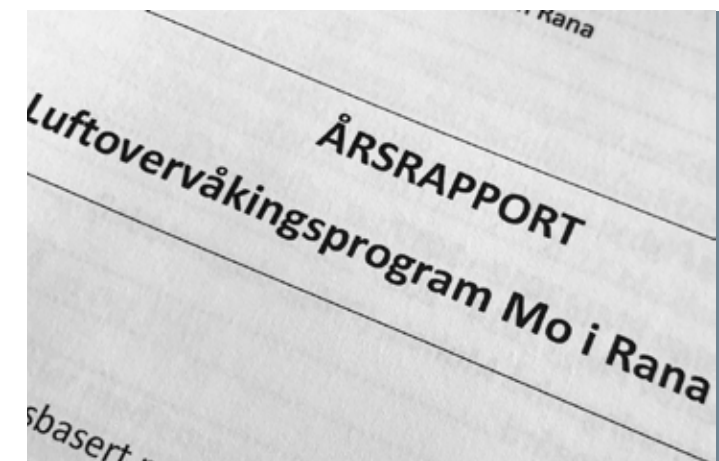
Selv om tallene for 2019 viser at det har vært en positiv nedgang i overskridelser, har det vært noen utfordringer knyttet til målerne.

– Vi har hatt to måleapparater, én for PM10 og én for PM2,5. I september sluttet det ene å virke etter mange år i drift, og denne lot seg ikke reparere. Det ble bestilt et nytt måleapparat, men det tok tid før det ble levert og vi fikk dette på plass. Når vi måler overskridelser for døgnerverdien måler vi med PM10, mens apparatet som ble ødelagt målte PM2,5 verdier. Så vi kan fastslå at 2019 sammen med 2017 - er årene med færrest døgnoverskridelser av svevestøv på Mo siden luftovervåkingen startet i 2003, avslutter Gardsjord.

Uttalelsene over baserer seg på den foreløpige rapporten for 2019.

Endelig årsrapport blir klar i løpet av første kvartal 2020 og vil legges ut på hjemmesiden til Mo Industripark AS når den foreligger.

I tillegg har industrien fulgt veldig bra opp de siste årene for å redusere støvbelastningen.

FAKTA OM LUFTFORURENSING

- Det er flere forhold som påvirker mengden av luftforurensning. Dette kommer an på utslippsmengder fra ulike kilder, nærhet til forurensningskilder og lokale meteorologiske og klimatiske forhold.
- De viktigste kildene til luftforurensning er utslipp fra vegtrafikk, boligoppvarming og industri, samt utslipp fra skip i havn.
- Det er mest luftforurensning om vinteren. Dette skyldes blant annet at det da er høyest utslipp fra flere kilder, som vedfyring, bruk av piggdekk og eksosutslipp ved bruk av kald motor i kuldegrader. I tillegg forekommer meteorologiske inversjoner som gir dårligere spredningsforhold om vinteren. Dager med sterk kulde, vindstille og tørt vær vil for eksempel gi større konsentrasjon av svevestøv i Industriparken og dens nærhet.
- For svevestøv PM10 er grenseverdien for årsmiddel 25 µg/ m³, og antall døgnoverskridelser 30 døgner. Døgnmiddelgrensa er 50 µg/ m³.
- Årsmidlet svevestøvkonsentrasjon er 17,1 µg/ m³ for PM10 i 2019, noe som er den laveste konsentrasjonen siden målingene startet i 2003.
- For PM2,5 er grenseverdien for årsmiddel 15 µg/ m³. Mo i Rana er ikke den eneste byen i Norge med tidvis problemer med støv og luftkvalitet.

Vil du sjekke luftkvaliteten der du bor? På www.luftkvalitet.miljostatus.no kan du sjekke luftkvaliteten i norske byer til enhver tid..

HEDRET FOR TRE TIÅR HOS SAMME ARBEIDSGIVER

Truls Berg Haugen (t.v.) fikk overrakt medaljen for lang og tro tjeneste av adm. di. i daværende iTet, Hans Albert Nilsen.

En intetanende Truls Berg Haugen ved tidligere iTet Mo i Rana, nå Braathe Gruppen, mottok på tampen av 2019 Medaljen for lang og tro tjeneste, en utnevnelse til arbeidstakere som har vært ansatt hos samme arbeidsgiver i minst 30 år.

SMALT SOM EN BOMBE

Det Kongelige Selskap for Norges Vel deler ut Medaljen for lang og tro tjeneste, som arbeidsgiver må søke om på vegne av sine mest trofaste ansatte. Det var daværende administrerende direktør i iTet, Hans Albert Nilsen, som sendte inn søknaden på vegne av Truls, uten at han selv var klar over det.

– Vi var samlet til julebord på Meyergården da det som i utgangspunktet skulle være en tale fra administrerende direktør til de ansatte, men viste seg å være noe helt annet. Alle andre i rommet var klar over hva som skulle skje mens jeg stod der og ante fred og ingen fare. Det smalt som en bombe da jeg skjønte hva som foregikk, smiler Truls.

Overrekkelsen ble godt mottatt blant alle ansatte.

– Truls var både stolt og rørt av å motta denne hedersbevisningen. Stemningen var høy og alle var stolte på selskapets og Truls sine vegne. Det var meget fortjent, forteller Nilsen.

TRO MOT SIN ARBEIDSPASS

Den 3. desember 1888 mottok fem kvinner og fire menn de første medaljene for lang og tro tjeneste, og siden har flere tusen arbeidstakere i både offentlig og privat sektor mottatt denne medaljen. Det gjør den til en av de eldste fortjenestemedaljene som fortsatt blir utgitt i Norge.

– Det er en stor ære å bli tildelt en slik utmerkelse. Det er jo ikke noe som skjer hver dag og er et bevis på at man har vært tro mot arbeidsplassen sin. Den står utstilt hjemme i stuen i en bok som inneholder medaljen og et diplom med navn og utmerkelse. I tillegg fikk jeg flaske champagne, så det var jo bare moro, forteller Truls.

GIR 100%

Når arbeidsgivere søker om denne fortjenestemedaljen på vegne av sine ansatte, er det et bevis på at man som arbeidstaker har betydd mye for bedriften. Medaljen blir også et håndfast symbol på at man representerer solide verdier og har gjort en god innsats for arbeidsgiver over flere tiår.

– Jeg skal ikke legge skjul på at jeg ble rørt da jeg mottok fortjenestemedaljen, sier Truls.

Synliggjøring av trofaste ansatte er viktig for selskapet.

– Vi har en kultur for å hedre medarbeidere som har vært lojale og som har vært med på utvikling av både selskapet og seg selv. Det er derfor naturlig for oss å søke denne utmerkelsen for å synliggjøre vår takknemlighet ovenfor disse viktige representantene for selskapet. Truls er en medarbeider som gir 100% i jobben sin og har en unik kundeorientering, slår Nilsen fast.

I TYKT OG TYNT

I en tid der det blir stadig vanligere å bytte jobb hyppig, blir det nok færre og færre som blir hos samme arbeidsgiver i tre tiår. Derfor er det kanskje litt ekstra stas at arbeidsgivere løfter frem de som blir på samme arbeidsplass i tykt og tynt år etter år.

– Siden jeg startet for 30 år siden har selskapet skiftet eiere en rekke ganger. I en periode var vi bare 3 ansatte, mens i løpet av utskiftningene har jeg hatt tusen «kolleger». Jeg er ikke helt sikker på om det blir 30 år til, men når det er sagt har jeg ingen planer om å bytte jobb. Om jeg jobber her frem til jeg når pensjonisttilværelsen, vil jeg runde 50 år hos samme arbeidsgiver, og det skal du ikke se bort ifra. Man får påfyll av energi av slike utmerkelser, avslutter Truls.

Det er en stor ære å bli tildelt en slik utmerkelse.

Har du noen ansatte i din bedrift som har jobbet der i minst 30 år som fortjener medaljen for lang og tro tjeneste? Se medaljen.no.

Daglig leder i Miras Hydraulikk, Bjørn-Einar Nesengmo.

– VÅR VIKTIGSTE KAPITAL ER DE ANSATTE

Det sa en stolt daglig leder, Bjørn-Einar Nesengmo, under Miras Hydraulikk sitt 30-årsjubileum som ble markert på tampen av 2019.

– Vi hadde en liten samling med bare de ansatte tidligere, men det er veldig stas å rigge i stand til en større markering med kunder, leverandører og andre samarbeidspartnere som betyr mye for bedriften, smilte daglig leder da han åpnet jubileums-markeringen.

Verkstedlokalene til Miras Hydraulikk var for anledningen innredet med julepyntede bord og stoler, og de mange fremmøtte fikk servert julegrøt, kake og gløgg mens bilder og film fra de siste 30 år rullet og gikk på storskjerm.

HEDER OG ÆRE

Miras Hydraulikk har sine røtter i en lang og stolt industrikultur i Mo i Rana og har i 30 år levert tjenester til mange av bedriften i industriparken. Men det var ingen selvfølge at selskapet skulle feire tre tiår med drift.

– Det var en stor oppgave å gå fra offentlig til privat eiere på industritomta, men heldigvis var de 11 som startet bedriften handlekraftige i en viktig overgangsperiode. De skapte

fundamentet for dagens bedrift som har blitt bygd videre på i 30 år, forteller Nesengmo.

Det ble ikke bare tid for mimring om historien til bedriften under 30 års markeringen. Anledningen ble også benyttet til å hedre bautaene i selskapet.

– I dag er vi 20 ansatte hvor flere av dem har vært med fra starten i 1989. Blant de finner vi Bjørnar Nyjordet og John Øverdal som er røttene i kunnskapstreet til bedriften. Vi setter veldig pris på deres arbeidsinnsats og at de har valgt å være hos oss så lenge, sa Nesengmo under jubileumsmarkeringen før han overrakte diplomer til Nyjordet og Øverdal.

STRÅLENDE JUBILEUMSÅR

Ikke nok med at Miras Hydraulikk feirer 30 år i bransjen, men de kan også se tilbake på 2019 som et godt år for bedriften med betydelig vekst, spesielt på industrirørsiden. – Vi har vært heldige å få lov til å ta del i noen av investeringene som har blitt gjort her inne på tomte gjennom flere rør-prosjekter blant annet hos Elkem, fortalte Nesengmo forsamlingen.

Han var tydelig på hvorfor selskapet har lyktes over flere tiår.

– På papiret har Miras Hydraulikk veldig få bokførte anleggsmidler. Vi er så heldige å ha en solid arbeidskapital, men den største og

viktigste kapitalen vi har er våre ansatte. Det de som er bedriften, de er vår største verdi og gjør det mulig at det går rundt, slo en stolt daglig leder fast.

HAR TROEN PÅ FREMTIDEN

For årene som kommer håper Miras Hydraulikk på at de skal ha samme tempo, men erkjenner at det er noen utfordringer i vente.

– Det er tredje året på rad vi opplever omsetningsvekst. Men vi ser utfordringer neste år. Prisen på stål og ferrolegeringer globalt kunne ha vært bedre samtidig som vi blir påvirket av hvordan det går med de andre bedriftene i parken ettersom 60% av vår omsetning skjer mot bedrifter i parken. Men vi skal krumme nakken, fortsatt jobbe hardt og godt og jeg har troen på at det blir et bra år, avsluttet Nesengmo.

OM MIRAS HYDRAULIKK AS

- En del av Miras-konsernet
- Stiftet 25. september 1989
- 20 ansatte
- Leverer hydraulikk-, industrirør-, og mekaniske tjenester til mange av bedriftene i Mo Industripark
- Markerte sitt 30-års jubileum onsdag 18. desember

Revolve NTNU viste frem sin racerbil under årets Gallaria.

DNV GL FuelFighter sin racerbil var også stilt ut under Gallaria 2020.

Alexander Johansen (t.v.) og Morten Loftfjell fra Momek var fornøyde etter at selskapet vant årets nyskaperpris.

FULL FART PÅ GALLARIA

Årets Gallaria samlet fulle hus i Meyergården spektrum 24. januar. Prisutdeling, foredrag og racerbiler var blant høydepunktene.

«SATS PÅ DET MYKE»

Det var oppfordringen fra Regiondirektør i NHO Nordland, Daniel Bjarmann-Simonsen, da han åpnet Gallaria med å peke på regionens mange muligheter og utfordringer. De 350 næringslivsrepresentantene fra hele Helgeland blant publikum fikk med seg flere viktige budskap fra direktøren

– Verdiskapingen som skjer på Helgeland er viktig for Helgeland, Nordland og verden. Men skal vi lykkes i nord trenger vi folk. Det er et uendelig stor paradoks at Mo i Rana ikke vokser. Vi snakker om røffe verdier og konkrete infrastrukturprosjekter når vi snakker om Rana. Mo i Rana må bli litt mer «femi» og mykere i uttrykket, slo Bjarmann-Simonsen fast til smil blant publikum.

GODE BYROM TRENGS

Regiondirektøren minnet forsamlingen om at attraksjonskraft ikke kan vedtas men må utvikles over tid. Han pekte på utvikling av campus og satsing på reiseliv som viktige områder for regionen fremover. Urban utvikling var også et sentralt budskap og han poengterte også at Mo bør se på sin bykjerne, hvor forskjønnelse og skaping av gode byrom

står sentralt.

– Skulle jeg valgt bosted i denne landsdelen kun ut ifra hvor det er spennende jobber, ville jeg valgt Mo i Rana. Men skal Mo lykkes med det harde, industri, må man lykkes med det myke. Fortellingen om Mo må altså også være fortellingen om det «myke» Mo på lik linje med det «harde» Mo og muligheten for et godt liv her, sa en engasjert regiondirektør.

Skulle jeg valgt bosted i denne landsdelen kun ut ifra hvor det er spennende jobber, ville jeg valgt Mo i Rana.

VANT NYSKAPERPRIS

På tampen av Gallaria-programmet var det klart for kåringen av årets nyskaperpris. Industribedriften MOMEK i Mo Industripark gikk av med seieren for utviklingen av sitt sveise-robotsystem WelderMate, som ble lansert i slutten av oktober 2019. Systemet er beregnet på sveising av Söderberg-elektroder, som benyttes i 75 prosent av elektriske smelteovner verden over. Den nye robotiserte løsningen kan revolusjonere arbeidshverdagen for sveisere globalt. Les mer her.

INGENIØRKUNST PÅ HØYT NIVÅ

Etter Gallaria-programmet rundet av var det tid for ulike fagsesjoner om digitalisering, internasjonal merkevarebygging og ingeniørkunst. Sistnevnte sesjon var et høydepunkt for mange da innovative og kunnskapsrike studenter fra NTNU viste frem egenutviklede førerløse og elektriske biler. Til sammen er det 160 studenter fra 20 ulike fagretninger som utgjør racerbilmiljøet på NTNU.

Hvert år bygger ingeniørstudenter ved NTNU racerbil og drar ut i Europa for å konkurrere i Formula student og Shell Eco Marathon mot andre ingeniørstudenter fra hele verden. Til stede på Gallaria 2020 for å vise sine biler var åtte studenter fra lagene DNV GL FuelFighter og NTNU Revolve.

– Vi er totalt 80 studenter fra 6 ulike fakulteter som bygger årets bil. Den blir klar for sommeren når vi deltar i forskjellige Formula Student-konkurranser i Europa. Bilen vi har tatt med til Mo i Rana var den som ble bygget til fjorårets konkurransesommer, fortalte Helena Trefflen som er en del av årets Revolve NTNU team.

ARCTIC CIRCLE RACEWAY SOM PÅDRIVER

Bak prosjektet for å få bilene og studentene opp til Mo var Øystein Bentzen fra Arctic Circle Raceway som fikk et ønske om å vise frem hvor talentfulle morgendagens ingeniørstudenter fra NTNU er på en fengende måte for regionens næringsliv.

– Det startet med en sponsorhenvendelse fra studentene i Revolve til Arve Ulriksen i Mo Industripark AS som tipset meg om henvendelsen. Jeg har kjent til racerbilmiljøet på NTNU siden 2012, og da jeg et par

uker senere var på reise besøkte jeg NTNU og ble imponert. På toget hjem lurte jeg på hvordan jeg skulle makte å formidle dette videre til næringslivet og befolkningen på Mo. Istedenfor at jeg skal sitte og fortelle om hva de gjør på NTNU, inviterte jeg de heller opp til slik at studentene kunne få møte næringsliv og industri her og vice versa.

Studentene fikk også omvisning i Mo Industripark, hos Momek og på Nasjonalbiblioteket under oppholdet.

Mandagen etter Gallaria fikk Momek en søknad fra en av NTNU-studentene om praksisplass.

VIL SETTE MO PÅ KARTET

Flere store aktører som Shell, Volvo og Kongsberggruppen har oppigjennom vært med som sponsorer på bilene, men ingen fra Rana er med på prosjektet. Det håper Bentzen på at skal forandre seg de neste årene.

–Det jeg ønsker å oppnå med å ta med studentene opp til Mo er å vise dem byen og hvilke muligheter vi kan tilby etter endt studie. Studentene sitter på en kompetanse mange av bedriftene i Rana etterspør. På lengre sikt håper jeg at Mo i Rana skal være en årlig arrangørby for slike internasjonale konkurranser mellom universitetene. Mandagen etter Gallaria fikk Momek en søknad fra en av NTNU-studentene til en praksisplass så vi håper at det blir flere i fremtiden, avsluttet Bentzen.

- MO INDUSTRIPARK VIRKER SOM ET SPENNENDE STED Å JOBBE

Det slo Brian fra Polarsirkelen VGS fast da han besøkte Karrieredagen 2020 i Ranahallen i januar sammen med rundt 2000 andre unge.

STOR INTERESSE

Årets utgave av Karrieredagen i regi av Kunnskapsparken Helgeland, var den største hittil med hele 65 ulike bedrifter, virksomheter, organisasjoner og utdanningsinstitusjoner på stand. Industrien i Mo Industripark var også i år godt representert.

Nærmere 2000 unge fikk innblikk i mangfoldet av jobb- og karrieremuligheter som finnes i regionen ved hjelp av de rundt 250 representantene de kunne snakke med på de ulike standene. På «industristripa» var flere av bedriftene i Mo Industripark tilstede for å inspirere unge til å velge Rana og industrien.

«INDUSTRISTRIPA»

Ranahallen var smekkefull av stands og flere av bedriftene i industriparken var plassert på rekke og rad på «industristripa». Elkem Rana, Celsa Armeringsstål, Rana Gruber, IMTAS, SINTEF Norlab, Mo Industripark AS og Momek var å finne langs den ene veggen i hallen. Mange unge tok seg tid til å stoppe ved flere stands og fikk med seg bredden av karrieremulighetene i industriparken.

Jeg håper flere ser til industrien når de velger utdanning.

På Mo Industripark AS sin stand stod driftsingeniør Espen Moe i MIP Industrinett, trainee Jeppe Strømseng i MIP Info og prosessoperatørene Tor Erik Storbekkmo og Kristoffer Weiseth fra MIP Energi.

– Oppmøtet i år er veldig bra som det også har vært tidligere. I år virker det som at det er lagt opp til at man kommer mer jevnt utover hele dagen. For noen år siden kom absolutt alle da dørene åpnet og vi hadde et kjempetrykk på standen første halvdel, mens i år er det egentlig litt folk hele tiden. Det betyr at vi kan gi bedre informasjon om industriparken til hver enkelt og har tid til svarte på eventuelle spørsmål de måtte ha, fortalte Espen Moe.

SPENNENDE FOREDRAG

I tillegg til bedriftsstands var det også foredrag fra blant andre Tale Maria Krohn Engvik som er bedre kjent som «Helsesista». Dette var et høydepunkt for mange av de fremmøtte.

Fra industrien var Elkem Ranas Tony Nerleirimo og Irina Øhrbom på scenen og på stand for å dele sine erfaringer knyttet til sine utdanningsbakgrunner som prosessoperatør og logistikkingeniør.

– Det har vært god trøkk på Elkem sin stand gjennom hele dagen. Personlig var det var veldig inspirerende å fortelle ungdommene om mitt karrierevalg som ledet til logistikkingeniør på scenen sammen med Tony Nerleirimo, som har en helt annen utdanning enn det jeg har. Det viser bredden av jobbmuligheter i industriparken. Jeg håper flere ser til industrien når de velger utdanning, sa Irina med et smil.

TIP-ELEVER MØTTE INDUSTRIBEDRIFTER

Blant de som tok turen til Mo Industripark AS sin stand var Brian fra Polarsirkelen videregående skole hvor han går første året på teknikk og industriell produksjon (TIP).

– Jeg har inntrykk av at det er mange jobbmuligheter i industrien, men siden jeg begynte på TIP i høst er det fortsatt en stund til jeg skal ut i praksis. Jeg er heller ikke sikker på hva jeg ønsker å bli. Det står mellom mekaniker eller maskinfører. Mo Industripark virker som et spennende sted å jobbe, men jeg må bare bli sikker på hva jeg skal bli når jeg blir stor, forklarte Brian.

Jeg har inntrykk av at det er mange jobbmuligheter i industrien.

En annen på TIP-linjen ved Polarsirkelen VGS som tok turen til standen var Zaman.

– Jeg er mest interessert i å finne informasjon om lærlingplasser. Da er det fint at bedriftene i industrien står ved siden av hverandre og jeg tenker å snakke med Elkem, Celsa og Momek, sa Zaman før han gikk videre til flere av industristandene.

KONKURRANSER

Mange av bedriftene og virksomhetene på stand kjørte ulike aktiviteter for å fenge elevene som slo av en prat. På standen til Mo Industripark var det to konkurranser med gavekort som premier. Den første var å tippe hva et gammelt Orsat-apparat tidligere brukt ved MIP Energi kan måle. Det riktige svaret er at det kan brukes til å analysere en gassprøve for innholdet av oksygen, karbonmonoksid og karbondioksid.

Den andre konkurransen gikk via snapchat hvor deltakerne sendte en stemningsnap fra karrieredagen til Mo Industripark sin snapkonto.

Det beste bildet ble belønnet med gavekort.

MO INDUSTRIPARK PÅ SNAPCHAT

Legg til Mo Industripark som din venn på Snapchat ved å skanne QR-koden over og følg med hva som skjer hos noen av bedriftene i Mo Industripark!

Fremover vil ulike bedrifter fra industriparken vise frem glimt fra en arbeidshverdag gjennom en felles snapkonto for Mo Industripark. Det er et initiativ for å nå ut til særlig unge og inspirere dem til å velge Rana og industrien.

– Det er et spennende prosjekt fordi jeg synes industriparken er litt lukket. Jeg vet ikke helt hva som skjer bak portene. Mange av oss har vært på omvisning, men Snapchat er et bra tiltak for å vise mer av hva som skjer i industriparken, sa Martine som går første året på studiespesialisering på Polarsirkelen vgs før hun ruslet videre på Karrieredagen.

Roger Skatland (t.v.)
og Wiggo Dalmo i
Momek Group

NY KONSERNJSJEF

Roger Skatland er ansatt som konsernsjef i Momek Group, og overtar med dette stafettstaven fra Wiggo Dalmo som har etablert og drevet selskapet i snart 22 år.

Roger Skatland har jobbet i Momek i 16 år, de siste 3 årene som driftsdirektør, og da med ansvar for alle markeds- og driftsrelaterte prosesser i gruppen. Siden tilbakekjøpet av Momek i april 2019 har han vært ansatt som daglig leder i Momek AS, og overtar nå også hovedansvaret som konsernsjef.

– Vi ønsker først og fremst en avklaring på roller og ansvar, og en mulighet til å rendyrke vårt fokus. Jeg går nå inn som styreleder og vil gjennom en aktiv styrelederrolle fortsatt jobbe med utviklingen av Momek Group, mens det administrative ansvaret overlater jeg nå til Roger. Vi kommer begge til å ha kontor i Momeks administrasjonsbygg og også videre jobbe tett sammen, sier eier og avtroppende konsernsjef Wiggo Dalmo.

– Selv om denne avklaringen på mange måter bare er en formalitet, representerer

det også en milepæl i Momeks historie. Vi er i en brytningsfase: Momek har de senere år utviklet seg både kompetansemessig, teknologisk og geografisk. Behovene for videre utvikling og forventningene i disse markedene, vil stille andre krav til oss som selskap i framtiden, og dermed også ledelsen av selskapet. Vi synes derfor dette er et godt og naturlig tidspunkt å gjøre denne endringen på.

– Vi ser lyst på framtiden, vi vet det blir mange tøffe tak, men har mye godt å bygge videre på, og gleder oss til fortsettelsen. Momek har også i framtiden mål om å være verdens beste arbeidsplass, med fokus på våre ansatte, og å være en god partner og problemløser for våre kunder. For det er fortsatt visjonen og målet i selskapet: «Å bygge gode arbeidsplasser gjennom store utfordringer, og kundeverti gjennom glitrende leveranser!». For andre

kan dette høres pompøst og kunstig ut, men for oss er dette selve kjernen i det vi holder på med, og viktigere enn noen gang, kommenterer påtroppende konsernsjef Roger Skatland.

OM MOMEK GROUP

- Industrikonsern som i 2020 regner med å omsette for ca. 700 millioner.
- 450 ansatte.
- Gruppen har utviklet seg fra å være en lokal serviceleverandør i Mo i Rana, til et internasjonalt konsern, med selskaper i Norge, Sverige, Finland og Tyskland.
- Har produkter og tjenester som nå lanseres worldwide.
- Leverer en bred portefølje av produkter og tjenester til både landbasert- og offshorebasert industri, samt innenfor bygge- og anleggsbransjen.

– FREMTIDENS NORDLAND MÅ BLI SKAPT I FELLESSKAP

Det var budskapet fra fylkesrådsleder Tomas Norvoll da han innledet årets utgave av Nordlandskonferansen.

NORDLANDS NYE MERKEVARE

Over 150 akademikere, politikere og næringslivsrepresentanter var i januar samlet i Bodø for å drøfte utfordringer, visjoner og muligheter for Nordland i tiåret som kommer. Norvoll var klar i sin tale da beskrev det nye tiåret som «bærekraftens tiår».

– Når vi i fellesskap skal definere fremtidens Nordland, må en av de sterkeste merkevarene være nettopp det bærekraftige. Klimaendringene er ikke noe som vil skje et eller annet fremmed sted en eller annen gang i framtida. Det skjer her og nå, sa Norvoll i åpningssesjonen.

politikk, sa Melfjord.

SAMARBEID BLIR ENDA VIKTIGERE

Ifølge Innovasjon Norge blir tilrettelegging og et lokalt ønske om bærekraftige investeringer i regionen viktig.

– Mo Industripark har over år bygd nettverk på tvers av næringer som skaper større verdier enn utvikling alene. Bedriftene har utfyllt hverandre i verdikjedene noe som skaper arbeidsplasser samtidig som bygger på nordnorske verdier og bevarer naturen, sa Bjørg H. Jenssen og Heidi Thommessen fra Innovasjon Norge Nordland.

– Vi har flere eksempler på at samarbeid fungerer gjennom klyngen. Ta for eksempel diffuse utslipp som nå skal bli forsket på de neste fire årene. Det blir et samarbeid mellom SINTEF Helgeland og prosessindustrien i Mo Industripark. Noe som var med på å utløse det samarbeidet var en samling i regi av Arctic Cluster Team, fortalte Paulsen.

– VI MÅ KNEKKE BEFOLKNINGSKODEN

Et annet sentralt tema som ble gjentatt gjennom hele konferansen var fraflytting og hvordan vi i nord skal tiltrekke oss flere folk. Norvoll dro frem viktigheten av å spille hverandre gode.

– Hvis industrien i Nordland skal hente nye folk med riktig kompetanse, må andre sektorer være på plass og motsatt. Vi må lære av hverandre og ta nabopraten, sa fylkesrådslederen som fikk et anerkjennende nikk fra daværende kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland.

Ministeren og fylkesrådsleder var begge klar på at endring i ordskiftet blir en viktig for å realisere «nye Nordland».

– Ordskiftet må tones noe ned. Til tider blir det harde ordskifte for stort og forurenser debatten. Vi må bli flinkere til å snakke hverandre opp istedenfor å snakke hverandre ned, var et budskap flere nevnte under konferansen.

Vi må bli flinkere til å snakke hverandre opp istedenfor ned.

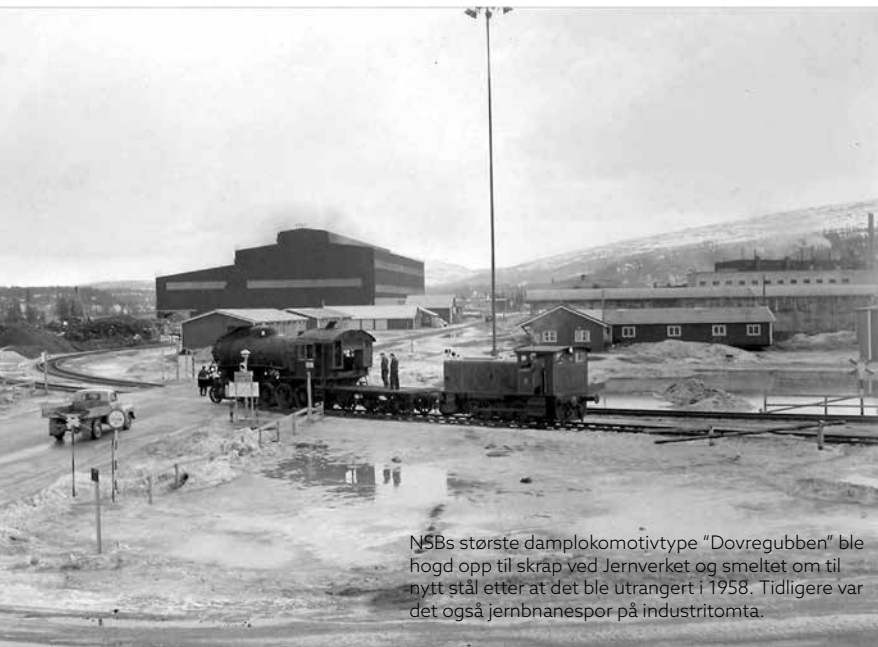
Tett samarbeid har også blitt muliggjort gjennom klyngearbeid. Monica Paulsen fra Arctic Cluster Team fortalte om hvordan klyngen bestående av 60 bedrifter jobber.

Fylkesrådsleder i Nordland, Tomas Norvoll (t.v.) og daværende kommunal- og moderniseringsminister, Monica Mæland, spørres ut av konferansieren under Nordlandskonferansen 2020.

TILBAKEBLIKK

NSBs største damplokomotivtype "Dovregubben" ble hogd opp til skrap ved Jernverket og smeltet om til nytt stål etter at det ble utrangert i 1958. Tidligere var det også jernbanelinje på industritomta.

DET HELE BEGYNNER

- Anleggsperioden og oppstart av A/S Norsk Jernverk

Stortinget vedtok bygging av et nasjonalt jernverk i Mo i Rana 10. juli 1946, blant annet basert på de rike jernmalforekomstene i Dunderlandsdalen og med kraft fra Glomfjord. Året etter fattet Stortinget vedtak om å gi Glomfjordkrafta til Norsk Hydro, og i stedet bygge ut Røssågavassdraget som kraftkilde for Jernverket. Det forlenget anleggstiden betydelig, og derfor kom utbyggingen både av den nye jernverksbyen og bedriften først skikkelig i gang etter 1949.

De neste fem årene ble så en svært hektisk anleggstid. Folketallet i Rana ble firedoblet, og i 1955 fremsto Mo som «uferdig, men morsom, full av optimisme og pågangsmot, dristig, arbeidsom og vital,» skrev ukebladet Aktuell midt på 50-tallet.

I BEGIVENHETENES SENTRUM

– Det var en veldig entusiasme og et voldsomt gå-på-humør i anleggstida og i produksjonsstarten. Nordlendingene har jo sansen for skippertak, og da teller man ikke timer og døgn. Slik husker Johannes Otnes årene rundt 1955.

Han kom tilbake til Rana som nyutdannet i 1948 og ble ansatt som elektromontør ved Jernverket. Våren 1955 sto Otnes i begivenhetenes sentrum som formann ved elektroavdelingen. Røssåga kraftverk kunne endelig levere strøm den 5. april, og to dager senere ble Jernverket tilkoblet. Produksjonen kunne starte, først med Elektrostålovn 1, der de tappet 35 tonn flytende stål den 19. april klokka 22.05.

VERDENS STØRSTE

Før driftsstart var mange ansatte på studieturer og opplæring ved andre jernverk, ved Christiania Spigerverk i Oslo, samt i Sverige, Tyskland og England. Et omfattende opplæringsprogram ble iverksatt, før og etter driftsstart.

Da ovn 1 i råjernverket ble tappet før første gang den 16. mai, var dette fra «verdens største elektriske jernsmelteovn». Aksel Selfors sto frem og imponerte som solid tapper som lærte opp andre, med erfaring fra smelteverket i Sauda.

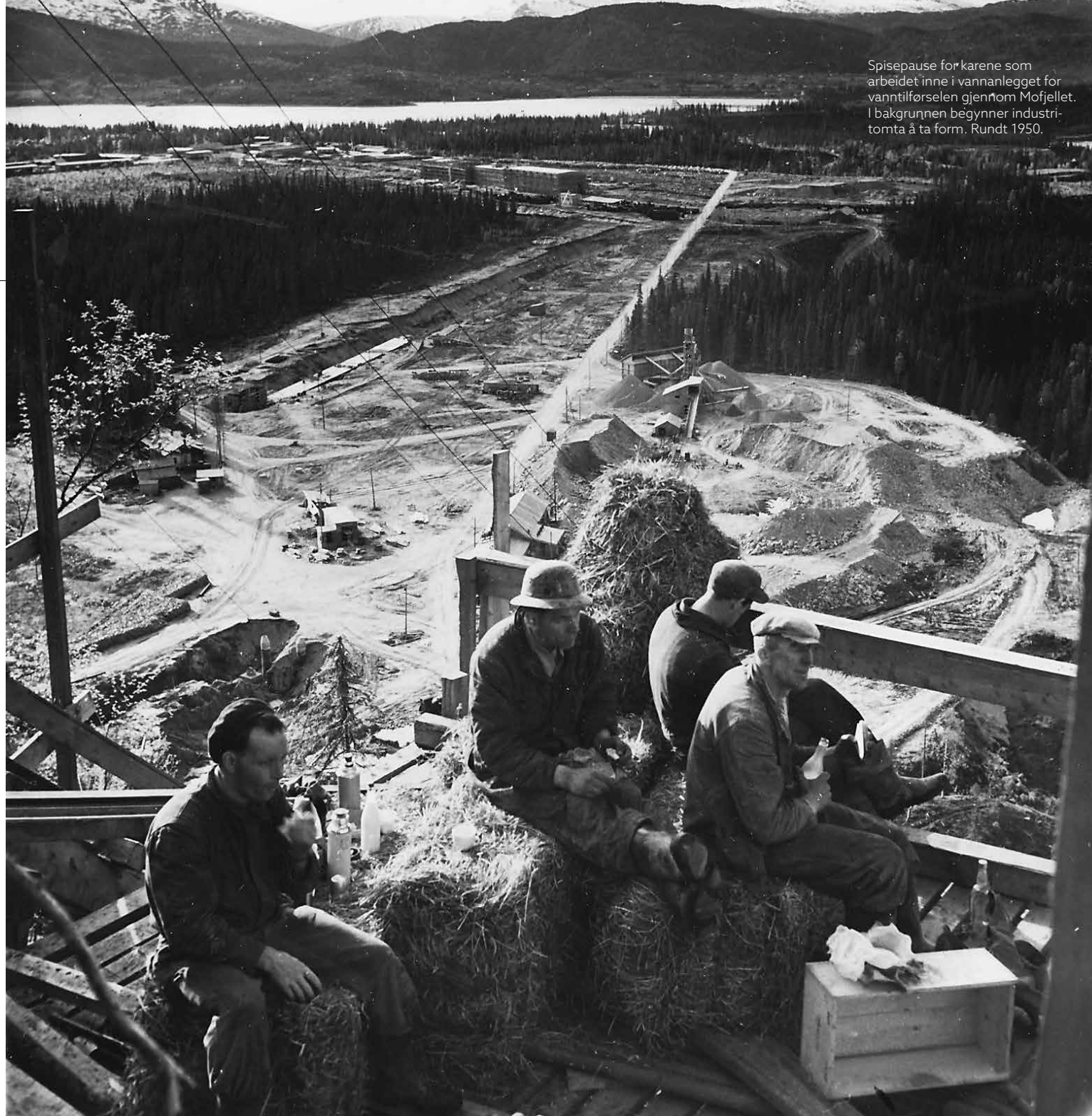
Jernverket var både avansert og svært moderne.

17. MAI TRIUMF

Ifølge råjernsjef Aksel Kielland Presterud, rådet det en andektig og spent stemning i tappehallen før første tapping, der en stor ansamling mennesker fulgte med. De fleste hadde aldri tidligere sett flytende jern og slagg, og ingen hadde tidligere håndtert så store elektro-råjernsovnner.

Men under første tapping storknet metallet og rant dermed ikke skikkelig over i ausen. Dagen etter gikk det langt bedre – 17. mai – da flytende rødt jern og slagg strømmet ut av ovnen, og ble en mektig markering av nasjonaldagen med sprakende gnister ut i hallen; som hyllest til byggingen av det nasjonale norske jernverket. Hos Aktuell,

Spisepause for karene som arbeidet inne i vannanlegget for vanntilførselen gjennom Mofjellet. I bakgrunnen begynner industritomta å ta form. Rundt 1950.

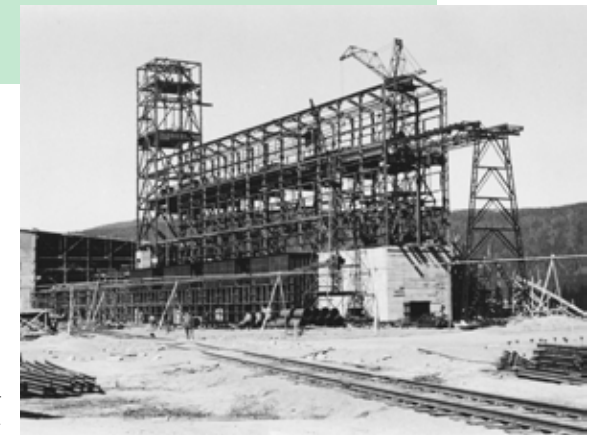
OM TILBAKEBLIKK-SPALTEN

Ranas industrihistorie strekker seg 170 år tilbake i tid og kan deles inn i tidlig industriutvikling, tiden med Norsk Jernverk og tiden etter omstillingen til privat eierskap.

I 2020 er det 65 år siden oppstarten av A/S Norsk Jernverk. Mye av dagens industri i Mo Industripark drives videre på tuftene til det gamle jernverket. Dette markerer vi med en artikkelserie i år med historiske tilbakeblikk fra anleggsperioden frem til dagens industrivirksomhet. Serien består av seks artikler, en i hver utgave av Industriparknytt.

Artikkelrekken vil ta for seg følgende tidsepoker:

1955	Det hele begynner – Anleggsperioden og oppstart av A/S Norsk Jernverk
1964	Ny statlig satsing: Rana Gruber, Koksverket og utbygging av jernverket
1975	Stålkrisen og internasjonal stålindustri i endring
1985 - 1995	Et tiår med omstilling
2008 - 2014	Finanskrisen og oljesatsing
2015 - 2020	Fra miljøfokus til grønt skifte

Stålskjelettet til sinterverket reiser seg i 1952.

Jan Brovold var operatør på bloksaksa da den første stålblokka ble valset og han var den første som klippet jern på Norsk Jernverk, i en alder av 27 år.

SKRAP FRA TIRPITZ

I stålverket var det tysk teknologi. Bessemer-verket var nytt og moderne, der flytende råjern ble foredlet til stål. Første "blås" i Bessmer-verket var 10. juni. Elektrostålovnene var imidlertid tysk krigsskadeerstatning, fra Hermann Göring-Werke, og derved førkrigsteknologi. Verksdirektør Marius Brostrup Müller mintes at Jernverket var glad til. – Det var også tyskerne – over å bli kvitt de gamle ovnene! Hevdet han førte år senere.

Da det første stålet fløt fra elektrostålovn 1, var det meste av skrapet stålplater fra slagskipet "Tirpitz", senket utenfor Tromsø i november 1944. Smeltingen tok nærmere åtte timer. Senere, når ovnen oppnådde riktig temperatur på omkring 2000 grader, skulle smeltingen ta om lag fire timer. To unge stålverksarbeidere fra Mo, Gulle Bratland og Arne Erikstad, deltok i den hektiske oppstarten, der de også fikk bistand fra tyske fagfolk.

BY OG BEDRIFT VOKSTE SAMMEN

Behovet for fagarbeidere til Jernverket var stort, og allerede under anleggstiden startet man med å ta inn lærlinger. En av dem var Torbjørn Sivertsen. Han gikk i rørleggerlære over fire år fra 1951, etter ett år som bud på jernverksanlegget. Hans yngre bror Reidar fulgte etter og tok fagbrev som dreier på Sentralverkstedet.

Familien Sivertsen hadde flyttet til Rana fra Beiar i 1949. Faren var bygningssnekker og jobbet for en privat entreprenør med boligbygging i mange år. Slik ble fremveksten av by og bedrift vevd sammen, i jobb og familieliv til både innfødte og de mange tilflytterne.

STOPPET FLYTTESTRØM

Etter anleggsperioden, i februar 1955, måtte de 1300 ansatte ved Jernverksanlegget søke arbeid som produksjonsarbeidere og funksjonærer, nå som en del av driften ved jernverket. De fleste gikk rett over i ny jobb.

Grunnstammen av ansatte var da fagfolk med bakgrunn fra gruvedrift og anleggsarbeid, og de brakte med seg kompetanse og kultur fra gruveindustri, verksteder og anleggsdrift. Deres holdninger og kunnskap smeltet sammen med erfaringen de som flyttet inn til Mo fra kysten brakte med seg, til de nye jernverksarbeiderne.

Mo i Rana ble «stoppkanten» for flyttestrømmen som gikk fra nord til sør i etterkrigstiden.

IMPONERT OVER JERNVERKSARBEIDEREN

Verksdirektør Brostrup Müller merket seg at arbeiderne i nord var av et annet kaliber enn lengre sør. – Jeg er imponert over jernverksarbeideren i Mo. Motivasjonen og innsatsviljen var en helt annen enn sør i landet, og jeg har mange ganger tenkt over hva det kunne skyldes. Jeg tror forklaringen er så enkel at folk rett og slett var lykkelige over å ha fått fast arbeid, fortalte verksdirektøren til Jernverksnytt i 1986.

Han mintes tiden sin ved Jernverket som svært god. – Årene fra 1954 til 1959 er den beste og mest interessante perioden i mitt liv. Jeg trivdes i Mo og følte jeg vokste med oppgavene, uttalte han. Skal vi tro historien, var han ikke alene om denne oppfatningen.

Tekst av Ivar Hartviksen for Mo Industripark as

Flere bilder og mer historisk stoff finner du på www.mip.no/historie

Bak fra venstre:
Monica Paulsen, ACT;
Tonje Nermark fra Mo
Industripark as og Tone
Jakobsen, ACT.
Fra venstre foran:
Morten Loftfjell, Momek;
Terje Ditlefsen, Elkem
Rana og Hans-Petter
Skjæran, Celsa.

Lørdag 8. februar inviterte bedrifter fra Mo Industripark til karriereprat over en kopp kaffe og et stykke kake. Det ble også bussomvisning i industriparken.

I år som i fjor inviterte industrien ved industriklyngen ACT til morsdagskafé. Engasjerte representanter fra Celsa, Elkem, Momek og Mo Industripark as fortalte om karrieremulighetene i industrien til noen titalls fremmøtte på Rana Bibliotek.

DET ER MOR SOM ER SJEFEN

Målet med morsdagskaféen var å informere om de mange valgmulighetene unge har dersom de velger yrkesfag etter ungdomsskolen.

Vi må vise hvor langt i utviklingen vi har kommet siden omstillingen i '89.

Siden dagens foreldregenerasjon gikk ut av grunnskolen, har det skjedd store endringer i industrien, men ordskiftet er fortsatt det samme.

– Man referer fortsatt til jernverket på skolen og ellers. Slik bør det ikke være og industrien vil ta ansvar for å endre det. Vi må vise hvor langt i utviklingen vi har kommet siden omstillingen i 1989 og gjøre mor, og egentlig hele familien oppmerksom på karrieremulighetene som finnes i industrien for eksempel når det gjelder yrkesfag, sa Morten Loftfjell fra Momek om motivasjonen for å bidra under morsdagskaféen.

TAR UNGDOMMEN PÅ ALVOR

For den enkelte ungdom kan valget om hvilket videregående tilbud han eller hun skal søke på være vanskelig. Enda vanskeligere er valget om hvilke studielinjer som man bør velge. – Vi i industrien må ta på alvor det som skjer i ungdommens liv i dette veiskillet når de skal velge studieretning for videregående skole. Industrien kan ikke sitte og håpe på at flere velger for eksempel teknikk- og industriell produksjon (TIP) når de fyller ut søknadskjemaet. Vi må ta de på alvor, uttalte HR sjef i Elkem Rana, Terje Ditlefsen, en av bidragsyterne til arrangementet.

BUSSTUR I INDUSTRIPARKEN

Etter morsdagskaféen på biblioteket gikk turen opp i industriparken med buss hvor det ble en guidet omvisning. – Selv de som besøkte industriparken bare for noen år siden vil få et nytt syn på hva som foregår der i dag. Arbeidsmarkedet er stadig i endring og mange av bedriftene våre er fremst i skoene på innovasjon, så jeg tror flere vil bli positivt overrasket over alle muligheten som finnes i parken i dag, sa Tonje Nermark fra Mo Industripark as som foretok guidingen i industriparken.

FLYBUSS MO I RANA

Gjeldende fra 28. oktober 2019

Mandag-Fredag:

	WF 768	WF 767	WF 769	WF 770/ 761	WF 773/774	WF 773/774**	WF 775	WF 776	WF
Jernb st	05:20	06:15	08:30	10:30	14:40	14:40	18:45	20:30	
Sykehuset	***	***	***	***	***	***	***	***	
Røssvoll	05:50	06:45	09:00	11:00	15:10	15:10	19:15	21:00	

Fra flypl ca		07:10	09:25	11:20	16:00*	15:55**	19:40	21:25	00:

* Kjøres mandag, tirsdag, onsdag og torsdag.

** Kjøres fredag.

*** Passeres uten tidsangivelse.

Avgang fra flyplassen så snart bagasjen er kommet.

Lørdager:		Søndager:	
	WF 772	WF 773	WF 761
Jernb st	12:15		10:30
Sykehuset	***		***
Røssvoll	12:45		11:00
Fra Røssvoll ca	16:00		12:55

*** Passeres uten tidsangivelse.

Avgang fra flyplassen så snart bagasjen er kommet.

RUTE TRASE: Busstasjonen, O.T.Olsensgt, CC Helma Hotell, Scandic Meyergården nedsiden, L.Meyers gate, Nordl vn, Sagbakken, Ranenget og om sykehuset til Flyplassen.

Søndre gate og Midtre gate hentes på forespørsel.

Pris pr pers. kr. 150,-.

Tlf + 47 971 44 444

HTS
Helgeland Transport Service

Også opplæringskontoret var tilstede under arrangementet og svarte på flere spørsmål fra nysgjerrige deltakere.

STINE FAGERDAL

Sintef Norlab, avdelingsingeniør.

November 2016.

Variasjonen. Gjør mye forskjellig.

Gitt nok ros til folk.

Matpakke.

Nettavis.

Være aktiv og sosial med venner og familie.

JØRN RØSSVOLL

Sintef Norlab, avdelingsingeniør.

Mars 2000.

De varierte oppdragene og arbeidsplassene, alt fra oppdrag for industrien til oppdrag i ulike næringsbygg.

Mye av det samme.

Begge deler.

Både nett og papir.

Mye forskjellig.

FOLK I PARKEN

Ansatt siden

Hva er det beste med jobben din?

Hva ville du gjort hvis du var sjef i en uke?

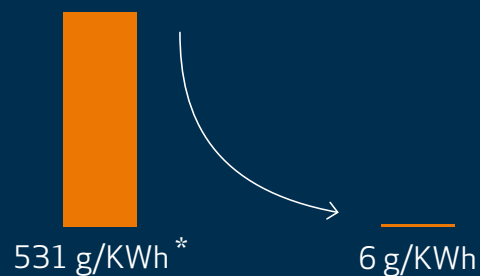
Matpakke eller kantine?

Nett eller papiravis?

Hva gjør du på fritida?

Gjør bedriftens fotavtrykk grønt.

Velg 100 % fornybar strøm hos Helgeland Kraft og reduser bedriftens klimaavtrykk fra 531 g/KWh til 6 g/KWh CO₂.

Kontakt oss for å gjøre et grønt valg.

HELGELAND KRAFT
Strøm fra verdens vakreste kyst

Kundesenter: 751 00 700
bedrift@helgelandkraft.no
www.helgelandkraft.no

* Kilde: Norges vassdrags- og energidirektorat

JUBILANTER

70år

FRANK DIETER-PRIESEMANN

Rana Gruber AS
09.01.1950

TØRE HUNDNES

Mo Industritransport
09.03.1950

60år

VIDAR SØRENG

Ferroglobe
12.01.1960

OLE LARSEN

Miras Elektro
22.01.1960

ALLAN BJØRSVIK

Mo Industritransport
07.02.1960

KURT MAGNUSSEN

Mo Industripark AS
28.03.1960

50år

SVEIN JOAR ALMLI

Mo Industripark AS
03.01.1970

BJØRN TØRE ISAKSEN

Mo Industritransport
06.01.1970

ØYVIND STORVOLLENG

MOMEK Services AS
06.01.1970

FINN-OVE NYGÅRD

Ferroglobe
24.01.1970

ION-GEORGE DIACONU

MOMEK Personnel AS
24.01.1970

TIMOTEI DIACONU

MOMEK Personnel AS
31.01.1970

LARS EGIL LOE

MOMEK AS
18.02.1970

GLENN BJARNE JENSEN

Rana Gruber
15.03.1970

TOMMY ANDREASSEN

Rana Gruber
17.03.1970

GULIAMO SIDOR

MOMEK Personnel AS
24.03.1970

FLORIN ONETE

MOMEK Personnel AS
27.03.1970

35år

ANETTE SKOG LILLEVIK

Mo Industripark AS
22.03.1985

*Vil du se mer fra
arbeidshverdagen til
noen av bedriftene i
Mo Industripark?*

*Legg oss til som
venn på snapchat!*

Hva synes du om den fornyede utgaven av
informasjonsavisen for Mo Industripark?
Ris, ros eller tips kan sendes til tonje.nermark@mip.no